

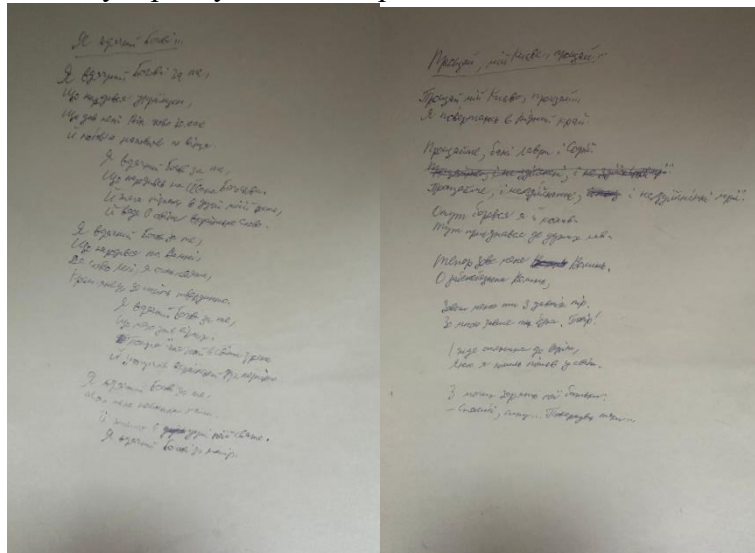
Поетика професора Івана Вихованця: «Святімо рідним словом душу»

Масицька Тетяна Євгенівна

Волинський національний університет імені Лесі Українки
masytska@gmail.com

Іван Вихованець – визначний український науковець, чия багатогранна діяльність поєднала наукові дослідження, науково-популярні видання та поетичні збірки. Погоджуємося з думкою Анатолія Загнітка, який переконливо зазначив: «Іван Вихованець належить якраз до тих неповторних майстрових постатей, які усе життя збагачували національно-текстове багатство незбагненої чарівності науково-теоретичними працями, науково-популярними виданнями, художньо-поетичними відкриттями. Безперечно, він належить до Чарівників Слова...» [6, с.14].

Нова поетична збірка Івана Вихованця вийшла друком у 2025 році [4]. Протягом шести місяців тривала підготовка та опрацювання рукописів віршів Івана Романовича. Над збіркою працювали викладачі Волинського національного університету імені Лесі Українки: Костусяк Наталія Миколаївна – доктор філологічних наук, професор, завідувач кафедри української мови та лінгводидактики; Масицька Тетяна Євгенівна – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови та лінгводидактики; Межов Олександр Григорович – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови та лінгводидактики; Мельник Ірина Анатоліївна – доктор філологічних наук, професор кафедри української мови та лінгводидактики. Робота потребувала максимальної уваги та зосередженості, адже опрацювання рукописів вимагало систематизації й упорядкування матеріалів.

У збірку поезій «Святімо рідним словом душу» увійшли вірші з попередніх видань: «Ластівка над словом» (2014 р.) [1], «Весняні коні» (2014 р.) [2], «Славень зажурений мамі» (2014) [3] та нові поезії. Структура поетичної збірки вибудована у формі тематичних розділів: «Вмиваймо словом душу», «Струн серця тайна», «Яблуневі сонцесвіти», «Волинське село», «Весняна акварель», «Осінні мажори», «Славень зажурений мамі» «Весняні коні» [4], що репрезентують тематичне й жанрове розмаїття авторської творчості.

У віршах репрезентовано філософське осмислення світу через призму слова, природи, людини та рідної землі. Основними мотивами творів є величність слова, яке постає не лише як засіб комунікації, а як сакральна сутність, що формує духовний

простір людини. Автор з великою майстерністю продемонстрував, як слово здатне зцілювати, надихати, пробуджувати пам'ять і створювати майбутнє: *«Я маю... Я повинен... Я мушу... Щодня Мовою Вмивати душу... Я маю... Я повинен... Я мушу... Словом рідним Святити душу ...»* [4, с. 27]. Людина і світ у поезії Івана Романовича – це взаємодія внутрішнього і зовнішнього, де кожна емоція, кожен порух душі знаходить своє відображення в природі, у щоденних деталях буття. Особливе місце займає образ рідної землі, зокрема волинського села, яке постає як джерело духовної сили, як простір, де формуються моральні орієнтири, життєві цінності та національна ідентичність: *«Нічого в світі кращого немає, Аніж весна волинська в лісі-раї. Вгорі дерев зеленосвяття З блакитним небом розмовля. Бджола вже перші квіти святить Й медову музику несе в поля. І лісові пташок оркестри Прославлять і свята, і будні. Дерев оцих брати і сестри Хвалу співають надмогутньо. Які ж весна і Волинь могутні!!!»* [4, с. 148]. Українське слово, народжене серед волинських краєвидів, проникало в душу поета, який осмислював гармонію природи через власне поетичне бачення.

Мова – не просто засіб спілкування, а найдорожчий скарб, що передається з покоління в покоління. Вона є символом любові, пам'яті, зв'язку з минулим. Через мову автор передає ніжні порухи серця, інтимні переживання, глибоку любов до природи, до людини, до світу, до рідної мови : *«Бери мене на руки, слово. Неси мене, Веди мене, кохане слово. Напни мої вітрила. Врости мене в святую землю. Антенами здружи мене з дивами світу. Кохане слово, мене ти пригорни»* [4, с. 29].

Образ матері є джерелом життя, тепла, мудрості. Анатолій Загнітко у передмові до збірки *«Славень зажуреній мамі»* зазначив: *«Від вірша до вірша все викінченішими постають риси його (Івана Вихованця) матері <...>, з якою в неповторному діалозі він усе життя. Діалог настільки глибинний, що пізнання його вимагає прочитання всіх творів до останнього величавого славня Матері»* [5, с. 7]. Постать Сфросинії Іванівни оспівана з великою пошаною та особливою ніжністю, що не залишить байдужим жодного читача: *«Любові я до слова вчився й вчуся В моєї працелюбної матусі. Щодня вона святити рідне слово, Не мовлячи чужинського ні слова»* [4, с. 37]. Творча зрілість Івана Романовича як поета виявляється у вишуканій естетичній організації тексту, у сполучувальних спромогах слів, які створюють гармонійні, глибокі образи. Заголовки віршів на кшталт: *«Ношу у серці слово ніжне»*, *«Слова, мов велетенські хвилі»* [4, с. 44], *«Чекаю на прозоре слово»* [Там само, с. 47], *«Я вдячний Богові»* [Там само, с. 50], *«Дай, Боже, мудрости мені»* [Там само, с. 52], *«Бруньки думок колишуться у синь»* [Там само, с. 123], *«Я слухаю-ловлю чарівні звуки»* [Там само, с. 204], *«Весна майданить – майдан весніє»* [Там само, с. 323] і под. – це не просто назви, а своєрідні ключі до розуміння змісту, емоційного тону та філософської глибини кожного поетичного твору.

Збірка віршів Івана Вихованця *«Святімо рідним словом душу»* поєднує глибоку любов до рідного слова з художньою майстерністю, відображає авторське світобачення, демонструє гармонію слова та довершеність ритміки поезії.

Список літератури

1. Вихованець Іван. Ластівка над словом: поезії /передмова Анатолія Загнітка. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 116 с.
2. Вихованець Іван. Весняні коні: поезії. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 112 с.
3. Вихованець Іван. Славень зажуреній мамі: поезії /передмова Анатолія Загнітка. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. 116 с.
4. Вихованець І. Святімо рідним словом душу: вибране / передмова Анатолія Загнітка; упорядники: Наталія Костусяк, Тетяна Масицька, Олександр Межов, Ірина Мельник. Луцьк: Вежа-Друк, 2025. 332 с.
5. Загнітко А. Почуймо ще раз величавий славень мамі. Вихованець Іван. Славень зажуреній мамі: поезії /передмова Анатолія Загнітка. Луцьк : Вежа-Друк, 2014. С.7–10.
6. Загнітко А. Чарівні мелодії поетичного слова. Вихованець І. Святімо рідним словом душу: вибране / передмова Анатолія Загнітка; упорядники: Наталія Костусяк, Тетяна Масицька, Олександр Межов, Ірина Мельник. Луцьк: Вежа-Друк, 2025. С. 14–26.